

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ СИСТЕМ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Голопорова А. І.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Актуальність: Сучасні умови ведення бізнесу вимагають від усіх учасників господарських відносин впровадження нових інноваційних підходів у своїй діяльності, а також зміну власної ціннісної орієнтації. Якщо раніше на попит не впливали такі фактори як екологічність виробництва, соціальна відповідальність підприємства, рівень забрудненості навколишнього середовища, то сьогодні споживач, при покупці будь-якого товару, приділяє значну увагу сферам діяльності підприємства та його іміджу.

Українські підприємства наразі перебувають у стані переходу до якісно нових методів управління, що передбачають не тільки впровадження інновацій, переосмислення стратегії власної діяльності, але і впровадження екологічно орієнтованого менеджменту.

Поглиблення трансформаційних перетворень у сфері природокористування потребує пошуку нових підходів до вирішення екологічних проблем під час виробничого господарської діяльності підприємства. Одним з альтернативних варіантів є екологічний менеджмент, який сприяє оперативному управлінню процесами використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища.

Основні цілі екологічного менеджменту полягають у об'єктно-орієнтованому застосуванні науково-обґрунтованих способів зведення до мінімуму негативного впливу на довкілля і запобігання екологічним катастрофам у всіх сферах систем управління навколишнім середовищем. Із цією метою проводиться поетапне впровадження на фармацевтичних підприємствах вимог ISO 14001: «Система екологічного менеджменту» (СЕМ). Особливо це важливо при забезпеченні менеджменту стосовно водопостачання із обов'язковим врахуванням ризиків виникнення надзвичайних ситуацій (НС).

Мета: Проаналізувати актуальність впровадження систем екологічного менеджменту в Україні та перспективи щодо зростання кількості сертифікованих організацій.

Матеріали та методи: для збору інформації та проведення дослідження були використані офіційні дані Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) і Державної служби статистики України, з метою отримання найбільш точних і актуальних офіційних даних щодо динаміки сертифікації за ISO 14001.

Матеріали та методи: Розвиток економіки України та розв'язання існуючих еколого-економічних проблем має ґрунтуватися на екологічно орієнтованій інноваційній діяльності. Запровадження інноваційного екологічного менеджменту забезпечує поступове та стабільне збільшення капітальних інвестицій та поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища. Для виробничого підприємства є економічно вигідним інвестування в природоохоронну діяльність та впровадження маловідходних, ресурсозберігаючих та безвідходних технологічних процесів.

У країнах Західної Європи економічні втрати від неефективного екологічного менеджменту, за різними оцінками, досягають 3-5 % від розміру валового внутрішнього продукту; дані по Україні – відсутні. Тому 9 найперспективнішим шляхом розв'язання екологічних проблем промислового виробництва слід вважати саме екологічний менеджмент – внутрішньо мотивовану ініціативну діяльність економічних суб'єктів, спрямовану на досягнення їхніх екологічних цілей і завдань.

Протягом останніх 5-10 років у всьому світі серед компаній спостерігається зростання усвідомлення тих обставин, що екологічний менеджмент є важливим чинником забезпечення основного напрямку діяльності компаній, тісно пов'язаних, зокрема, із системою менеджменту якості.

Дедалі більша кількість компаній використовує провідні стандарти ISO 14001 для впровадження у власну діяльність систем екологічного менеджменту, що є важливим чинником забезпечення основного напрямку менеджменту. Система екологічного менеджменту (СЕМ) являє собою програму, що описує організацію діяльності підприємства в галузі екологічного менеджменту, а також конкретні заходи та дії з її реалізації, розроблені відповідно до екологічної політики, цілей і завдань.

У розробці програми підприємство має керуватись принципом послідовного поліпшення, тобто досягнення кращих показників у всіх екологічних аспектах діяльності підприємства.

Ця програма має бути взаємоузгоджена з головною стратегією діяльності підприємства, передбачати вимоги до виконання усіх поставлених екологічних цілей, відповідно частиною даного процесу підготовки має стати попередній внутрішній аудит з метою оцінки того, наскільки наявна система екологічного менеджменту відповідає вимогам стандарту ISO 14001.

На першому етапі створення СЕМ передбачається розробка схеми безпеки сталого розвитку на основі водного технологічного паспорту підприємства (ВТП) із створенням концептуальної моделі потоків водних ресурсів та технологічних рішень (їх режимів) впливу на них: будівництво нового підприємства або реконструкція старого не повинні викликати екологічний дисбаланс, незалежно від галузі господарювання.

Другим кроком впровадження СЕМ є метод тестування (оптимізації) створеної на першому етапі моделі із врахуванням потенційної дії НС техногенного та природного характеру: досліджуються окремі моделі елементів СЕМ, де фіксуються задані (цільові) параметри, відбувається імітаційна оцінка ресурсоощадності технологічних параметрів роботи обладнання транспортування та очищення води.

Третя стадія реалізації СЕМ – передпроектна, коли на підставі отриманих даних складається бізнес-план, із обов'язковою комплексною оцінкою як економічних (наприклад, через індекс рентабельності) так і технологічних (енергоефективність) критеріїв перспективності проекту.

При цьому використання нових та удосконалених науково-технічних засад нормативної бази промислових систем водозабезпечення дає можливість реалізувати ресурсоефективне водозабезпечення згідно міжнародних систем оцінки якості управління підприємствами при врахуванні ризиків дії НС.

Висновки: Підприємство, яке прийняло рішення про проведення менеджменту, аудиту та сертифікації, отримує очевидну вигоду: сертифікат ISO 14001 дозволяє: знизити витрати за рахунок економії природних ресурсів і зменшення штрафних санкцій; домогтися зростання прибутку, завдяки реалізації повторного використання водних і енергетичних ресурсів.

Екологічний менеджмент спрямований на мінімізацію витрат, зміцнення конкурентних позицій підприємства та отримання кредиту довіри у відносинах із усіма контактними аудиторіями; сприяє ефективному функціонуванню усієї екологоекономічної системи підприємства. Ряд цих та інших переваг підтверджують доцільність впровадження екоменеджменту на фармацевтичних підприємствах.